

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

Informativni Bilten

Januar — Jun 2019

SADRŽAJ:

ŠESTOMESEČNI IZVEŠTAJ RADA	2
----------------------------------	---

POSETE I AKTIVNOSTI USTAVNOG SUDA.....	4
--	---

PRESUDE.....	10
--------------	----

ESLjP – VAŽNE ODLUKE.....	13
---------------------------	----

Ustav Kosova - Poglavlje VIII

Ustavni sud

Član 112

[Osnovna Načela]

1. Ustavni sud je konačna vlast u Republici Kosovo za tumačenje Ustava i saglasnosti zakona sa Ustavom.
2. Ustavni sud je potpuno nezavistan u obavljanju svojih dužnosti.

Sastav Ustavnog suda

Ustavni sud Republike Kosovo je sastavljen od 9 (devet) sudija.

Sudije Ustavnog suda Republike Kosovo se imenuju u skladu sa članom 114 [*Sastav i Mandat Ustavnog suda*] Ustava i članovima 6 i 7. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo.

Nakon osnivanja Ustavnog suda u 2009 godine i u skladu sa bivšim članom 152 [*Privremeni Sastav Ustavnog suda*] Ustava, 6 (šest) od 9 (devet) sudija je imenovao predsednik Republike Kosova na predlog Skupštine.

Od 6 (šest) domaćih sudija, 2 (dva) sudija su služili za neobnovljiv rok od 3 (tri) godine, 2 (dva) sudija su služili za neobnovljiv rok od 6 (šest) godina i 2 (dva) sudija su služili za neobnovljiv rok od 9 (devet) godina.

U skladu sa gore navedenim članom 152 [*Privremeni Sastav Ustavnog suda*] Ustava, 3 (troje) međunarodnih sudija je imenovao Međunarodni civilni predstavnik, nakon konsultacije sa predsednikom Evropskog suda za ljudska prava.

Sud trenutno sastoji od 9 (devet) domaćih sudija.

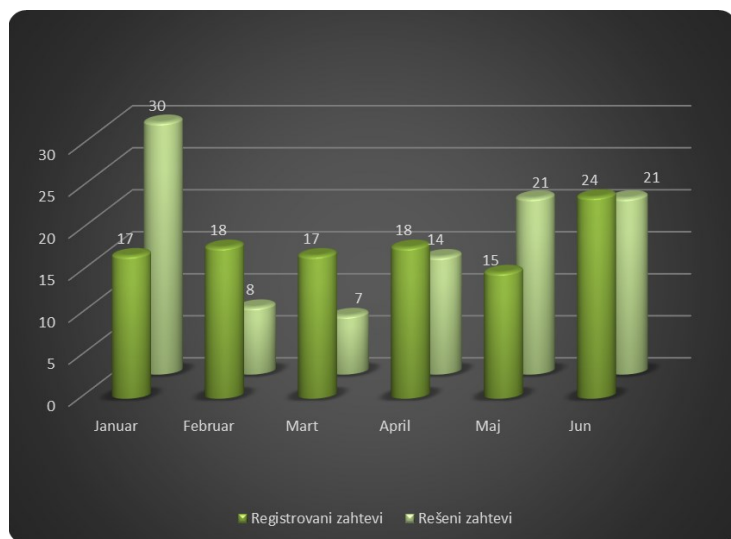
Status predmeta

Tokom šestomesečnog perioda: 1. januar – 30. jun 2019. godine, Sud je primio 109 novih zahteva dok je na radu imao ukupno 276 zahteva/predmeta:

Ukupno 101 zahteva je rešeno ili 38% svih slučajeva na raspolaganju.

Tokom ovog perioda, 72 odluka je objavljeno na internet stranici Suda.

*Dinamika primljenih zahteva po mesecima
(1. januar – 30. jun 2019. godine)*

U nastavku su predstavljene 8 presude koje je Sud doneo tokom šestomesečnog perioda, 1. januar – 30. jun 2019. godine:

- Presuda u slučaju KI 01/18, podnosilac zahteva: Gani Dreshaj i Alijansa za Budućnost Kosova (ABK). U podnošenom zahtevu se tražilo ocena ustavnosti rešenja ustavnosti presude Vrhovnog suda Kosova A. A. – U. ZH br. 64/2017 od 26. decembra 2017. godine.
- Presuda u slučaju KI 48/18, podnosilac zahteva: Arban Abrashi i Demokratski Savez Kosova (DSK). U podnošenom zahtevu se tražilo ocena ustavnosti rešenja AA. br. 52/2017 Vrhovnog suda Republike Kosovo od 25. novembra 2017. godine i presude A.A. U.ZH. br. 62/2017 Vrhovnog suda Republike Kosovo od 7. decembra 2017. godine.
- Presuda u slučaju KO 162/18, podnosilac zahteva: Predsednik Skupštine Republike Kosovo. U podnošenom zahtevu se tražilo ocena ustavnosti amandmana Ustava Republike Kosovo predloženog od strane 80 (osamdeset) poslanika Skupštine Republike Kosovo i podnetog od strane predsednika Skupštine Republike Kosovo

24. oktobra 2018. godine dopisom br. 06/2156/DO-1156

- Presuda u slučaju KO 157/18, podnosilac zahteva: Vrhovni sud Republike Kosova. U podnošenom zahtevu se tražilo ocena ustavnosti člana 14, stav 1.7 Zakona br. 03/L-179 o Crvenom Krstu Republike Kosova.
- Presuda u slučaju KI 87/18, podnosilac zahteva: Osiguravajuća kompanija „IF Skadeforsikring“. U podnošenom zahtevu se tražilo ocena ustavnosti presude E. Rev. br. 27/2017 Vrhovnog suda od 24. januara 2018. godine.
- Presuda u slučaju KI 31/18, podnosilac zahteva: Opština Peć. U podnošenom zahtevu se tražilo ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda Republike Kosovo E. Rev. br. 20/2017 od 20. novembra 2017. godine.
- Presuda u slučaju KO 171/18, podnosilac zahteva: Ombudsman. U podnošenom zahtevu se tražilo ocena ustavnosti članova 2, 3 (stav 1, podstavovi 2, 3 i 4), 4 (stav 1), 6, 7 (stav 1, podstavovi 2, 3 i 4), 11 (stav 3), 18, 19 (stavovi 5, 6, 7 i 8), 20 (stav 5), 21, 22, 23, 24 i 25 (stavovi 2 i 3) Zakona br. 06/L-048 o Nezavisnom nadzornom odboru civilne službe Kosova.
- Presuda u slučaju KO 43/19, podnosilac zahteva: Albulena Haxhiu, Driton Selmanaj i trideset drugih poslanika Skupštine Republike Kosovo. U podnošenom zahtevu se tražilo ocena ustavnosti Zakona br. 06/L-145 o dužnostima, odgovornostima i nadležnostima državne delegacije Republike Kosovo u procesu dijaloga sa Srbijom.

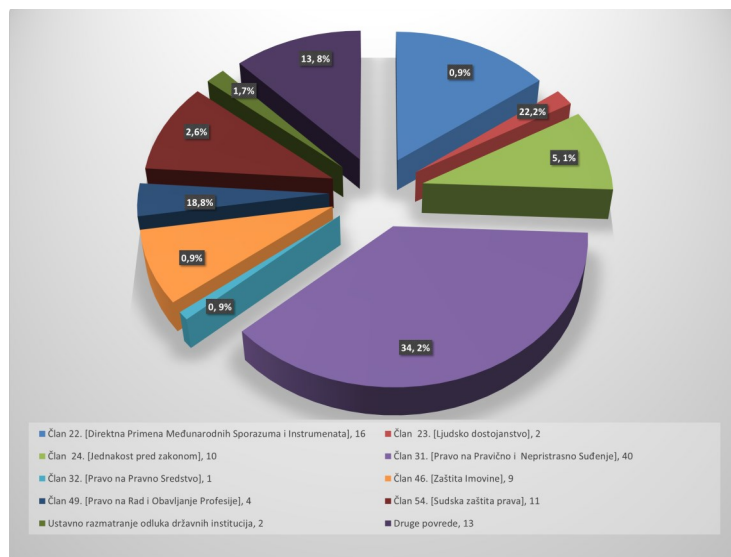
Vrste navodnih povreda

Vrste navodnih povreda od 109 primljenih zahteva tokom šestomesečnog perioda: 1. januar – 30. jun 2019. godine, su sledeće:

- Član 22. [Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata], 16 slučajeva ili 14,7%;
- Član 23. [Ljudsko dostojanstvo], 2 slučajeva ili 1,8 %;
- Član 24. [Jednakost pred zakonom], 10 slučajeva ili 9,2 %;
- Član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 41 slučajeva ili 37,6%;
- Član 32. [Pravo na pravno sredstvo], 1 slučaj ili 0,9%;
- Član 46. [Zaštita imovine], 9 slučajeva ili 8,3%;
- Član 49. [Pravo na rad i obavljanje profesije], 4 slučajeva ili 3,7%;
- Član 54. [Sudska zaštita prava], 11 slučajeva ili 10,1%;
- Ustavno razmatranje odluka državnih institucija, 2 slučajeva ili 1.8%;

- Druge povrede, 13 slučaja ili 11,9%;

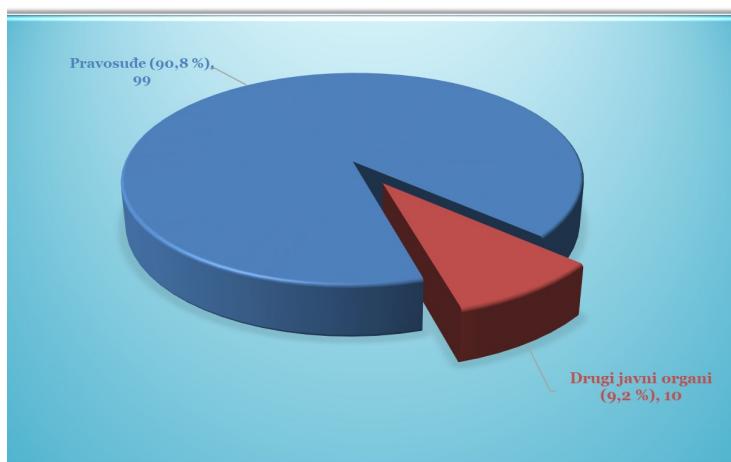
Navodne povrede prema vrsti
(1. januar – 30. jun 2019. godine)

Navodni počinioci kršenja prava

- 99 ili 90,8 % zahteva se odnose na odluke sudova;
- 10 ili 9,2 % zahteva se odnose na odluke drugih javnih organa;

Navodni prekršioci prava
(1. januar – 30. jun 2019. godine)

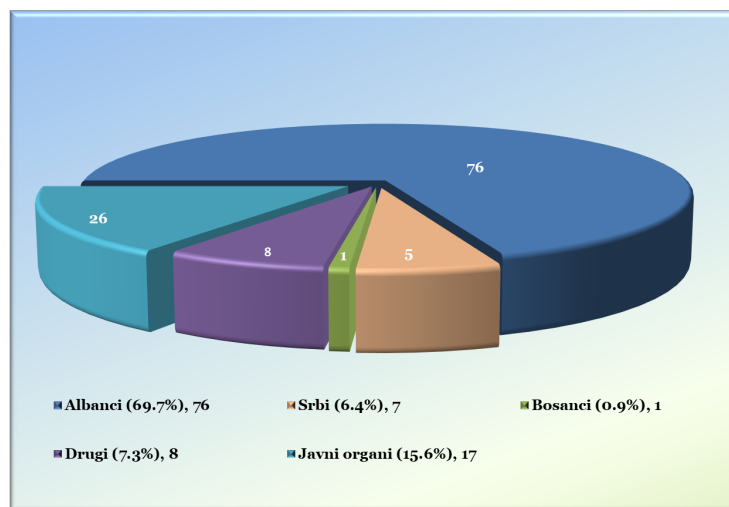

Pristup Sudu

Pristup pojedinaca Sudu se prikazuje na sledeći način:

- 76 zahteva je podneto od Albanaca, ili 69,7%;
- 7 zahteva je podneto od Srba, ili 6,4%;
- 1 zahtev je podnet od Bošnjaka, ili 0,9%;
- 8 zahteva je podneto od drugih zajednica, ili 7,3%;
- 17 zahteva je podneto od drugih javnih organa (pravnih lica), ili 15,6%;

Etnička struktura podnosilaca zahteva
(1. januar – 30. jun 2019. godine)

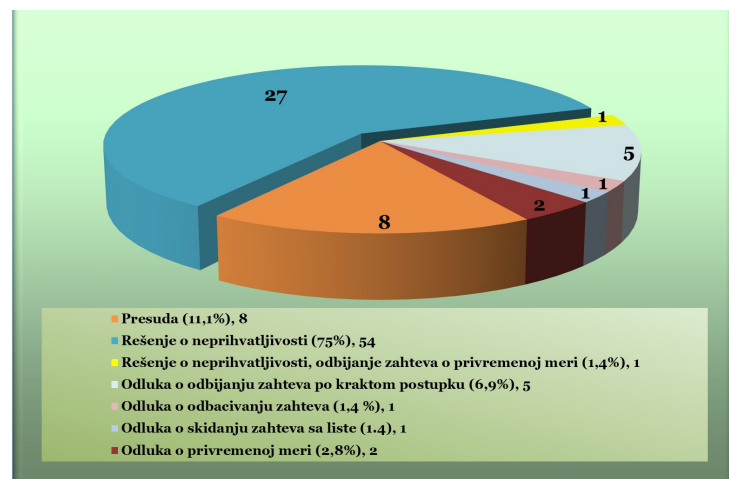
Sednice i veća za razmatranje

Tokom šestomesečnog perioda: 1. januar – 30. jun 2019. godine, Ustavni sud je održao 21 plenarnih sednica i 84 veća za razmatranje, u kojim su razmatrani slučajevi rešeni odlukama, rešenjima, i presudama. Tokom ovog šestomesečnog perioda, Ustavni sud je objavio 72 odluka.

Struktura objavljenih odluka izgleda na sledeći način:

- 8 presuda (11,1%);
- 54 rešenja o neprihvatljivosti (75%);
- 1 rešenje o neprihvatljivosti, odbijanje zahteva o privremenoj meri (1,4%);
- 5 odluke o odbijanju zahteva po krakom postupku (6,9%);
- 1 odluka o odbacivanju zahteva (1,4%);
- 1 odluka o skidanju zahteva sa liste (1,4%);
- 2 odluke o privremenoj meri (2,8%);

Struktura odluka
(1. januar – 30. jun 2019. godine)

10 januar 2019

Predsednica Ustavnog suda Republike Kosovo, gđa. Arta Rama-Hajrizi, i sudija Ustavnog suda, g. Nexhmi Rexhepi, primili su na uvodni sastanak novog ambasadora Sjedinjenih Američkih Država na Kosovo, g. Philip Kosnett.

Nakon što mu je poželeva uspeh na novom zadatku, predsednica Rama-Hajrizi je prvobitno upoznala ambasadora Kosnett sa dosadašnjim radom Ustavnog suda Kosova, kao i sa izazovima sa kojima se suočavala ova institucija tokom prošle godine, posebno u pogledu funkcionisanja i donošenja odluka.

Istovremeno završenje mandata četvorice sudija prve generacije imenovanih u Ustavnom sudu kao i nedostatak kvoruma potrebnog za donošenje odluka, prošle godine, bili su glavni izazovi koje je predsednica Rama-Hajrizi istakla na ovom sastanku. Ona je navela da, od samog osnivanja, 2009. godine, Ustavni sud tek sada u svom sastavu ima samo domaće sudije, pri čemu je i izrazila svoju zahvalnost za doprinos i cenjeni rad međunarodnih sudija koji su završili mandat.

Tokom razgovora, predsednica Rama-Hajrizi je diskutovala i o najnovijim događajima ustavnog pravosuđa na Kosovo, mogućnostima daljeg konsolidovanja nezavisnosti pravosudne vlasti, kao i o potrebnim pravnim reformama u funkciji jačanja vladavine prava.

Ona je izrazila zahvalnost za pomoć koju je do sada Vlada SAD-a pružila Ustavnom sudu, ali i ostalim institucijama naše zemlje, putem projekata finansiranih od strane misije USAID-a na Kosovo.

Pošto se zahvalio predsednici Rama-Hajrizi na gostoprimstvu, ambasador Kosnett je potvrdio svoju podršku za nezavisnost rada Ustavnog suda i izrazio je posvećenost produbljivanju saradnje između dveju prijateljskih zemalja, u svim oblastima od zajedničkog interesa.

5 mart 2019

Predsednica Ustavnog suda Republike Kosovo, gđa. Arta Rama-Hajrizi, primila je sudiju albanskog porekla Oblasnog suda Južne Australije sa sedištem u Adelajdi, g. Raufa Soulio, koji ujedno služi i kao počasni konzul Republike Kosovo i Republike Albanije u Australiji.

Sudski i ustavni sistem u Republici Kosovo, uloga i funkcija Ustavnog suda u zemlji, kao i izazovi sa kojima se on susreće prilikom odlučivanja, bile su neke od tema o kojima se razgovaralo na zajedničkom sastanku. Predsednica Rama-Hajrizi je u nastavku iznela i kratak opis istorije osnivanja Ustavnog suda i tom prilikom naglasila važnu ulogu koju su imali međunarodni partneri u njegovoj funkcionalizaciji, kao i dragocen doprinos bivših međunarodnih sudija Suda u uspostavljanju sudske prakse u skladu sa evropskim standardima ustavnog sudstva.

Nakon što se zahvalio predsednici Rama-Hajrizi na gostoprimstvu, sudija Soulio je izrazio svoju spremnost za uspostavljanje odnosa saradnje sa Ustavnim sudom Kosova kroz razmenu profesionalnih iskustava i realizaciju studijskih poseta albansko-australijskih studenata u oblasti prava.

21 mart 2019

Ustavni sud Republike Kosovo u saradnju sa Kancelarijom Saveta Evrope u Prištini i uz podršku Ambasade Norveške na Kosovo, organizovali su zajedničku radionicu na temu: *“Poboljšanje zaštite evropskih standarda ljudskih prava od strane Ustavnog suda”*, koja se održala u hotelu “Swiss Diamond Hotel” u Prištini.

Održana radionica je obeležila i početak projekta podrške od strane Kancelarije Saveta Evrope u Prištini i Ambasade Norveške na Kosovo, koji ima za cilj poboljšanje profesionalnog kapaciteta Ustavnog suda radi efektivnog sprovođenja evropskih standarda u rešavanju pojedinačnih zahteva i komuniciranja sa

javnošću. Prigodnim govorima, učesnicima u ovoj radionici su se obratili predsednica Ustavnog suda Kosova, gđa. Arta Rama-Hajrizi, šefica Kancelarije Saveta Evrope u Prištini, gđa. Isabelle Servoz-Gallucci, ambasador Norveške na Kosovu, g. Per Strand Sjaastad, kao i šef Departmana za južno istočnu Evropu i Tursku u okviru Saveta Evrope istovremeno i koordinator ovog projekta, g. Daniel Schmidt.

Nakon što je izrazila svoju zahvalnost za neprestanu podršku koju su pružili Ustavnom sudu Kancelarija Saveta Evrope u Prištini i Norveška Ambasada, predsednica Rama-Hajrizi između ostalog je rekla da, *“ovaj projekat se očekuje da još više pomogne Ustavnom sudu Kosova da ispuni svoju misiju u zaštiti i primeni ustavnosti u zemlji, posebno sada kada ulazimo u prvu dekadu rada i nakon odlaska međunarodnih sudija i savetnika”*.

Nezavisnost ustavnih sudova i regionalnih sudova u rešavanje slučajeva o ljudskim pravima, bila je jedna od tema koja su diskutovana u ovoj radionici, gde među govornicima u panelu bio i g. Bajram Ljatić, zamenik predsednika Ustavnog suda Kosova.

26 mart 2019

Predsednica Ustavnog Suda Republike Kosovo, gđa. Arta Rama-Hajrizi, je primila u posetu ministarku pravde Republike Albanije, gđu. Etilda Gjona. Dosadašnji rad Ustavnog Suda, izazovi sa kojima su se suočili u izboru novih sudija i razrešenje međunarodnih sudija prošle godine su samo neka od pitanja o kojima su predsednica Rama-Hajrizi razgovarala na zajedničkom sastanku sa ministarkom Gjona. Ona je visoko ocenila napredak koji je Albanija postigla u reformi pravosudnog sistema kroz proces

Vettinga, naglašavajući važnost konsolidacije vladavine prava u svakoj zemlji uz imenovanje sudija i tužilaca sa integritetom.

Predsednica Rama-Hajrizi je dalje rekla da su, kao i sve državne institucije obe zemlje i ustavni sudovi Kosova i Albanije su godinama kultivisali jednu odličnu saradnju, uvek imajući za smernice evropske standarde ustavne pravde.

Ministarka Gjona je sa njene strane naglasila spremnost albanske države da bi se nastavilo sa

podrškom za sve institucije i za sve procese kroz koje Kosovo prolazi, kao i da se ojačaju sveobuhvatni odnosi u saradnji, a posebno u oblasti pravosuđa.

U nastavku sastanka, obe strane su razmenile međusobne ideje i iskustva u vezi sa pravosudnim sistemima obe zemlje, s posebnim naglaskom na nezavisnost sudstva, kao i na praksu izbora ustavnih sudija.

8 april 2019

Učenici osnovnih škola iz različitih gradova Republike Kosovo su posetili Ustavni sud, povodom obeležavanja 11-godišnjice Ustava Kosova, koji je usvojen 9. aprila 2008. godine. Njih je na sastanku primila predsednica Ustavnog suda, gđa. Arta Rama-Hajrizi, koja ih je, nakon što im je poželila dobrodošlicu, obavestila u kratkim crtama u vezi sa funkcijom i važnom ulogom koju Ustavni sud ima za vladavinu zakona u zemlji, kao i za zaštitu ljudskih prava i sloboda u skladu sa evropskim standardima.

Predsednica Rama-Hajrizi je u nastavku upoznala učenike i sa organizacionom strukturom Suda kao i sastavom istog, sa postupkom odabira i mandatima ustavnih sudija, kao i sa postupkom razmatranja podnetih zahteva. Ona je govorila i o procesu izrade novog Ustava Republike Kosovo, kao i o važnosti koju ovaj dokument ima ne samo u zaštiti ljudskih prava u zemlji, već i za sve procese demokratskog razvoja našeg društva.

Nakon odgovora na brojna pitanja učenika, predsednica Rama-Hajrizi je na kraju sastanka poklonila učenicima po jednu kopiju Ustava, sa željom da svi zajedno poštuju i primenjujemo svaki član istog, da bi osigurali jednu bolju budućnost za nove generacije.

Poseta učenika je realizovana u zajedničkoj organizaciji Ustavnog suda Kosova i Programa za Tranformaciju Liderstva (TLP) Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID).

17 april 2019

Ustavni sud su posetili studenti četvrte godine Pravnog fakulteta Univerziteta "Ukshin Hoti" u Prizrenu, u pratnji univerzitetskog profesora i bivšeg zamenika predsednika Ustavnog suda Kosova, prof. dr. Kadri Kryeziu.

Studente su primili zamenik glavnog pravnog savetnika Ustavnog suda, g. Nexhat Kelmendi i direktor Kancelarije za komunikaciju i informisanje (KKI), g. Veton Dula.

Tokom održanog sastanka, savetnik Kelmendi je prvo upoznao studente sa funkcijom, odgovornostima i ulogom koju Ustavni sud Kosova ima u odnosu na druge organe državne vlasti i redovne sudove u zemlji. Savetnik Kelmendi je u nastavku izneo kratku prezentaciju u vezi sa stranama koje su prema Ustavu ovlašćene da podnesu zahtev Ustavnom sudu, i tom prilikom za svaku stranu koja je ovlašćena za podnošenje zahteva izneo komparativnu elaboraciju sa odlukama koje je do sada doneo Sud.

Savetnik Kelmendi je diskutovao i o presudama Ustavnog suda koje su imale najveći uticaj na vladavinu prava i zaštitu ustavnosti u zemlji, naglašavajući ujedno i ustavnu obavezu zaštite ljudskih prava i osnovnih sloboda u skladu sa sudskim odlukama Evropskog suda za ljudska prava.

O saradnji Ustavnog suda sa Venecijanskom komisijom, podnošenju zahteva Forumu Venecijanske komisije i

podnošenju zahteva Forumu Venecijanske komisije, kao i o ukupnom broju zahteva koji su do sada podneti, studente je detaljno informisao direktor KKI i ujedno službenik za vezu Ustavnog suda sa Venecijanskom komisijom, g. Veton Dula.

18 april 2019

Ustavni sud je posetila grupa studenata Pravnog fakulteta Koledža "AAB" u Prištini. Studente su primili stariji pravni savetnik Ustavnog suda, g. Bardh Bokshi i direktor Kancelarije za komunikaciju i informisanje (KKI), g. Veton Dula.

Savetnik Bokshi je na početku izbliza upoznao studente sa organizacionom strukturom i sastavom Suda, procedurama za izbor i imenovanje ustavnih sudija, procesom donošenja odluka Suda, kao i sa nadležnostima i odgovornostima koje Ustavni sud ima na osnovu Ustava.

U nastavku sastanka, savetnik Bokshi je izdvojio neke od najvažnijih presuda Suda u oblasti kršenja ljudskih prava od strane javnih organa, sukoba ustavnih nadležnosti između različitih organa državne vlasti i očuvanja funkcionalne nezavisnosti nezavisnih institucija. Savetnik Bokshi je diskutovao i o važnosti i ustavnoj obavezi primene sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava u donošenju odluka Ustavnog suda, kao i sudova drugih nivoa redovnog sudstva u Republici Kosovo. Studenti su sa svoje strane iskazali interesovanje da budu detaljnije informisani o primeni Evropske konvencije o ljudskim pravima, procesu podnošenja zahteva Sudu, prirodi podnesenih zahteva, vremenskom trajanju razmatranja predmeta, kao i o postupanju sa pitanjima medija i javnosti o predmetima koji se razmatraju.

22 april 2019

Delegacija sudija i savetnika Ustavnog suda Republike Kosovo, na čelu sa predsednicom Suda, gđom Artom Rama-Hajrizi, boravila je u višednevnu radnu posetu Vašingtonu, od 14. do 22. aprila 2019. godine.

Za vreme boravka u američkoj prestonici, delegacija Ustavnog suda posetila je Okružni sud SAD za okrug Kolumbija (DC), Apelacioni sud za okrug DC i Vrhovni sud Sjedinjenih Država, gde je imala i priliku da prisustvuje prezentaciji i usmenoj argumentaciji predmeta "Sjedinjene Države protiv Davis".

U nastavku boravka u Vašingtonu, sudije i savetnici Ustavnog suda Kosova su posetili i Federalni centar za pravosuđe, kao i Administrativnu kancelariju sudova

Sjedinjenih Država kako bi saznali više o ulozi Administrativne kancelarije, sudskoj etici u Sjedinjenim Državama, kao i o odnosima federalnog pravosuđa sa medijima i javnošću.

Nakon posete Birou Agencije USAID za Evropu i Evroaziju, boravak delegacije Ustavnog suda u Vašingtonu završila se posetom Pravnom fakultetu Američkog univerziteta, gde se, između ostalog, razgovaralo o ustavnom pravu i teorijama ustavnog tumačenja, kao i o tumačenju kriterijuma prihvatljivosti u izboru predmeta za razmatranje.

Poseta delegacije Ustavnog suda SAD omogućena je uz podršku USAID-ovog Programa za jačanje pravosudnog sistema na Kosovu (JSSP).

16 maj 2019

Delegacija sudija Ustavnog suda Republike Hrvatske, na čelu sa predsednikom tog Suda, g. Miroslavom Šeparovićem, boravila je u radnoj poseti Ustavnom sudu Republike Kosovo. Hrvatsku delegaciju primili su predsednica Ustavnog suda Kosova, gđa Arta Rama-Hajrizi i zamenik predsednika Suda, g. Bajram Ljati. Tokom sastanka koji je održan u srdačnoj i prijateljskoj atmosferi, predsednica Rama-Hajrizi je upoznala goste sa dosadašnjim radom Ustavnog suda, prošlogodišnjim procesom obnove sastava ustavnih sudija, kao i sa uspešno prevaziđenim izazovima nakon što su bivše međunarodne sudije zamenjene domaćim sudijama. Predsednica Rama-Hajrizi se u nastavku zahvalila svom hrvatskom kolegi, g. Šeparoviću na podršci koju je Ustavni sud Hrvatske kontinuirano pružao Ustavnom sudu Kosova u njegovim naporima da se učlani u međunarodne organizacije, kao i u izgradnji profesionalnih kapaciteta njegovih službenika kroz zajedničke

projekte razmene iskustava. Predsednica je obećala intenziviranje odnosa saradnje između dva homologna suda, naglašavajući značaj međusobne saradnje, a posebno u oblasti zaštite ljudskih prava i usklađivanja sudske prakse sa praksom Evropskog suda za ljudska prava.

Nakon što se zahvalio predsednici Rama-Hajrizi na gostoprimstvu, predsednik Šeparović je izneo uopšteni opis funkcionisanja ustavnog sudstva u Republici Hrvatskoj i potvrdio nepokolebljivu volju za nastavak saradnje između dva suda u svim oblastima od obostranog interesa.

Nakon sastanka, sudije oba ustavna suda su održale zajedničku radionicu na teme: *“Nadležnost ustavnog suda u pogledu razmatranja međunarodnih sporazuma”*, *“Kolektivni ugovori pred ustavnim sudom”* i *“Izborni sporovi iz perspektive ustavnog presuđivanja”*.

21 maj 2019

Studenti prve godine Pravnog fakulteta Univerziteta u Prištini “Hasan Prishtina”, su posetili Ustavni sud, gde su ih primili sudija Suda, g. Bekim Sejdiu i stariji pravni savetnik, g. Bardh Bokshi. Tokom razgovora sa studentima, sudija Sejdiu je svoju diskusiju usredsredio uglavnom na ulogu koju ima Ustavni sud u zaštiti ustavnosti u zemlji i garantovanju funkcionisanja državnih organa u skladu sa njihovim odgovornostima i ustavnim obavezama.

Sprovedeni postupci u razmatranju ustavnih podnesaka, proces i faze njihovog razmatranja, izbor veća za razmatranje i način odlučivanja, bili su takođe tema prezentacije sudije Sejdiua. Savetnik Bokshi je pak detaljnije obavestio studente o nekim od najvažnijih odluka Suda i uticaju koje su one imale u ustanovljavanju ustavne sudske prakse u zemlji. Odnosi sa redovnim sudovima, izvršenje odluka Ustavnog suda od strane drugih institucija, kao i uslovi

prihvatljivosti zahteva stranaka podnosilaca, bila su pitanja za koja su budući pravnici izrazili svoju zainteresovanost u nastavku sastanka.

27 maj 2019

Ustavni sud Republike Kosovo je u saradnji sa Pravosudnom akademijom Republike Kosovo organizovao zajedničku radionicu na temu: *“Uloga i nadležnosti Ustavnog suda. Odnosi sa redovnim sudovima i drugim institucijama”*, koja je održana u sudnici Ustavnog suda. Održana radionica je imala za cilj upoznavanje novih kosovskih sudija sa autoritetom i ulogom koju ima Ustavni sud u odnosu na redovno sudstvo i druge institucije u zemlji, a tome ih je izbliza upoznao glavni pravni savetnik Suda, g. Sevdail Kastrati. Postupci podnošenja i razmatranja predmeta, razmatranje individualnih žalbi na odluke redovnih sudova, kao i pravo na upućivanje predmeta na razmatranje Ustavnom sudu od strane redovnih sudova putem incidentalne (konkretne) kontrole, bile su samo neke od tema na koje je savetnik Kastrati usredsredio svoju prezentaciju u nastavku sastanka. Razmatranje zahteva koji se odnose na odugovlačenje sudskih postupaka od strane redovnog sudstva, vremenski rokovi za razmatranje predmeta u Ustavnom sudu i rešavanje predmeta sa prioritetom, posebno u slučajevima zahteva koje su podneli javni organi, bila su neka od pitanja za koja su nove sudije izrazile svoju zainteresovanost da budu detaljnije obavestene.

Što se tiče odnosa saradnje između Ustavnog suda Kosova i Venecijanske komisije, goste je o tome detaljnije informisao direktor Kancelarije za komunikaciju i informisanje, g. Veton Dula, ujedno i službenik za vezu Ustavnog suda sa Venecijanskom komisijom.

27 maj 2019

Predsednica Ustavnog suda Republike Kosovo, gđa Arta Rama-Hajrizi, primila je bivšu sudiju Evropskog suda za ljudska prava (ESLJP) iz Severne Makedonije i bivšu sudiju Ustavnog suda te zemlje, gđu Mirjanu Lazarovu-Trajkovsku. Angažovana u svojstvu eksperta u okviru projekta podržanog od strane Kancelarije Saveta Evrope u Prištini i Ambasade Norveške na Kosovu, gđa Lazarova-Trajkovska boravila je u jednonedeljnoj radnoj poseti Ustavnom sudu radi razmene ličnog iskustva kao bivše sudije ESLJP-a i primene najboljih praksi rada od strane ove institucije, zajedno sa novim sudijama i savetnicima Suda.

Tokom razgovora sa gđom Lazarovom-Trajkovskom, predsednica Rama-Hajrizi, stavila je naglasak na konsolidaciju sudske prakse Ustavnog suda, imajući uvek kao vodilju sudske praksu ESLJP-a, na odlične odnose saradnje sa ustavnim sudovima zemalja u regionu i ustavnim sudovima evropskih zemalja, kao i na stalne napore koji se ulažu u unapređenje kvaliteta procesa donošenja odluka Suda.

Predsednica Rama-Hajrizi se posebno zahvalila Kancelariji Saveta Evrope na podršci koju već godinama pruža Ustavnom sudu kroz razne projekte za izgradnju profesionalnih kapaciteta, uključujući i poslednji projekat koji je počeo da se sprovodi u martu ove godine, a koji ima za cilj delotvorniju primenu evropskih standarda u razmatranju individualnih ustavnih žalbi i efikasniju komunikaciju sa javnošću.

6 jun 2019

Predsednica Ustavnog suda Republike Kosovo, gđa Arta Rama-Hajrizi, primila je ombudsmansu Republike Albanije, gđu Erindu Ballanca, u pratnji njenog kolege na Kosovu, g. Hilmija Jasharija. Nakon što joj je izrazila dobrodošlicu, predsednica Rama-Hajrizi je

upoznala gđu Ballanca sa poslednjim dostignućima koje je zabeležilo Kosovo u oblasti ustavnog sudstva, kao i sa prevaziđenim izazovima u radu Ustavnog suda tokom protekle godine, nakon istovremenog odlaska četiri sudije, od kojih su dvoje bili međunarodne sudije.

Predsednica Rama-Hajrizi je istakla odlične odnose sa homolognim institucijama u regionu, a posebno sa Ustavnim sudom Albanije, kao i stalne napore koji se ulažu na konsolidaciji profesionalnih kapaciteta Suda, zasnovano na standardima koje zastupa Evropski sud za ljudska prava.

Na sastanku je naglašena i potreba za međuinstitucionalnom saradnjom između Republike Kosovo i Republike Albanije radi neophodnih dopuna pravnog okvira, u cilju produbljivanja daljih reformi u pravosudnim sistemima obe zemlje i usvajanja evropskih praksi za zaštitu ljudskih prava. Obe strane su takođe istakle važnost poštovanja podele vlasti i očuvanja funkcionalne nezavisnosti sudova i nezavisnih institucija, kao osnovni preduslov za funkcionisanje ustavne demokratije u svakoj zemlji.

delotvornije primene evropskih standarda prilikom razmatranja individualnih žalbi i komunikacije sa javnošću.

7 jun 2019

Ustavni sud Republike Kosovo, u saradnji sa Kancelarijom Saveta Evropa u Prištini, organizovao je zajedničku radionicu na temu: *“Evropski standardi ljudskih prava u pogledu razumnog trajanja postupaka”*, koja je održana u Hotelu “Garden” u Prištini. Koncept razumnog trajanja u procesiranju zahteva, gledano iz perspektive sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava, najčešći razlozi za kašnjenje u sudskom postupku, mehanizmi prevencije i kompenzacije u slučajevima preterano dugih postupaka, kao i evropski standardi ljudskih prava u pogledu razumnog trajanja postupaka, bile su samo neke od tema o kojima se razgovaralo na radionici.

Učesnici panela i glavni govornici na organizovanoj radionici bili su: g. Bajram Ljatifi, zamenik predsednika Ustavnog suda Kosova, g. Miodrag Đorđević, zamenik predsednika Vrhovnog suda Slovenije, gđa Maria Filatova, bivši pravnik u Evropskom sudu za ljudska prava i gđa Mirela Bogdani, predavač na Pravnom fakultetu Univerziteta u Tirani.

Održana radionica obeležava još jednu u nizu aktivnosti u sklopu projekta podržanog od strane Kancelarije Evropskog saveta u Prištini i Ambasade Norveške na Kosovu, koji ima za cilj unapređenje profesionalnih kapaciteta Ustavnog suda, radi

Presuda

KI 48/18

Podnosilac

Arban Abrashi i Demokratski Savez Kosova (DSK)

Zahtev za ocenu ustavnosti rešenja AA. br. 52/2017 Vrhovnog suda Republike Kosovo od 25. novembra 2017. godine i presude A.A. U. ZH. br. 62/2017 Vrhovnog suda Republike Kosovo od 7. decembra 2017. godine

Zahtev KI48/18 su podneli g. Arban Abrashi i Demokratski Savez Kosova. G. Arban Abrashi je bio kandidat za predsednika opštine na lokalnim izborima iz 2017. godine i pred ovim Sudom se pojavio u svojstvu pojedinca, odnosno fizičkog lica, dok je Lidhja Demokratike e Kosovës bila politički subjekat preko koga se g. Arban Abrashi takmičio za predsednika opštine Prištine i koji se pred ovim Sudom pojavio kao politički subjekat, odnosno pravno lice.

Podnosioci zahteva su u suštini tvrdili da Vrhovni sud, ali i IPŽP, u postupcima koji su sprovedeni povodom razmatranja njihovih žalbi i pritužbi, nisu uspeali da pruže sudsku zaštitu njihovih prava garantovanih članom 54. [Sudska zaštita prava] Ustava i da su kao posledica toga, odluke ovih javnih organa dovele do povrede njihovih prava na izbor i učešće garantovanih članom 45. [Pravo na izbor i učešće] Ustava. Ustavni sud je proglasio zahtev prihvatljivim za razmatranje merituma jer je utvrdio da su podnosioci zahteva ovlašćene strane; da osporavaju odluke javnih organa; da su iscrpili pravna sredstva koja su razrađena u presudi; da su naveli prava i slobode za koje tvrde da su povređeni; da su podneli zahtev u roku; da zahtev nije očigledno neosnovan, i da Sud nije našao nijedan drugi uslov prihvatljivosti koji nije ispunjen. Shodno tome, zahtev je prošao test prihvatljivosti i proglašen prihvatljivim za razmatranje merituma.

Pre razmatranja merituma slučaja, Sud je razmotrio pitanje svoje nadležnosti po pitanju izbornih sporova. U tom smislu, Sud je razjasnio svoju ustavnu nadležnost u pogledu individualnih zahteva koji se odnose na izborne sporove, navodeći da je ona u tom aspektu ograničena na stav 7 člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, odnosno na ocenu da li je određeni akt javnog organa mogao povrediti relevantna individualna prava i osnovne slobode i to nakon iscrpljenja svih pravnih sredstava propisanih zakonom.

Sud je potom razmotrio sve navode podnosilaca zahteva posebno i u njihovoj celosti, primenjujući na tu ocenu:

(i) ustavne garancije koje se odnose na osporena prava, odnosno članove 45. i 54. Ustava; (ii) osnovna načela koja rezultiraju iz evropskog nasleđa za demokratske izbore sažeta od strane Venecijanske komisije; i (iii) sudsku praksu Evropskog suda za ljudska prava (ESLJP).

Nakon primene ovih garancija, načela i testova ustanovljenih sudskom praksom ESLJP-a, Sud je jednoglasno utvrdio da osporene odluke Vrhovnog suda nisu povredile prava podnosilaca zahteva na sudsku zaštitu prava garantovanih članom 54. Ustava i pravo na pravno sredstvo garantovano članom 32. Ustava u vezi sa pravom na delotvorni pravni lek garantovanim članom 13 Evropske konvencije o ljudskim pravima (EKLJP), jer je Vrhovni sud, u okolnostima konkretnog slučaja, pravilno ocenio pitanja koja se odnose na: (i) potvrđivanje/poništenje izbornog rezultata; (ii) proglašavanje neblagovremenim navoda podnosilaca zahteva koji su se odnosili na nepravilnosti na dan glasanja i koji su po prvi put predloženi pred IPŽP-om nakon proglašenja konačnog rezultata; i (iii) nevažeće i prazne glasačke listiće nakon što je IPŽP istražio izborni materijal u spornim biračkim centrima i utvrdio da nepravilnosti *“nemaju uticaja na konačni rezultat”*.

Pored toga, odluke Vrhovnog suda su bile *“dovoljno obrazložene”* u odnosu na navode podnosilaca zahteva i u skladu sa standardima utvrđenim sudskom praksom ESLJP-a i zemalja članica Venecijanske komisije po pitanju obrazloženja odluka u izbornim sporovima. Za nalaze Vrhovnog suda je utvrđeno da su u skladu sa ustavnim garancijama, relevantnom sudskom praksom ESLJP-a i osnovnim načelima Venecijanske komisije koja se odnose na *“delotvorni sistem žalbi”* kao sastavni deo *“proceduralnih garancija”*, koje su osnovni uslov za sprovođenje pet osnovnih načela koja se odnose na kvalitet glasa.

Takođe, Sud je jednoglasno utvrdio da osporenim odlukama Vrhovnog suda nisu povređena prava na izbor i učešće podnosilaca zahteva garantovana članom 45. Ustava u vezi sa pravom na slobodne izbore garantovanim članom 3 Protokola br. 1 EKLJP jer u okolnostima konkretnog slučaja iste nisu donete u suprotnosti sa: (i) uslovima za zaštitu osnovnih načela o kvalitetu glasa, kao što se garantuje Ustavom, izbornim zakonima i Kodeksom dobre prakse Venecijanske komisije; (ii) uslovom *“proceduralnih garancija”* za sprovođenje načela *“slobodnog glasa”* i *“jednakog glasa”*; (iii) *“načelom transparentnosti”* u izbornim sporovima, kao što je utvrđeno sudskom praksom ESLJP-a i osnovnim načelima Venecijanske komisije; i (iv) sudskom praksom ESLJP-a u kontekstu *“postizbornih prava”*. Takođe, Sud je jednoglasno odbio kao neosnovan zahtev podnosilaca za održavanje rasprave jer nije smatrao da su postojale bilo kakve nejasnoće u vezi sa *“dokazima ili zakonom”*. Sud je utvrdio da su dokumenti sadržani u zahtevu dovoljni da se odluči o meritumu ovog slučaja.

Shodno tome, Sud je na kraju jednoglasno utvrdio: (i) da rešenje [AA. br. 52/2017] Vrhovnog suda od 25. novembra 2017. godine nije doneto uz povredu osnovnih prava i sloboda političkog subjekta LDK i da je u skladu sa osnovnim pravima i slobodama garantovanim članovima 45. i 54. Ustava, i (ii) da presuda [A.A. U.ZH. br. 62/2017] Vrhovnog suda od 7. decembra 2017. godine nije doneta uz povredu osnovnih prava i sloboda g. Arbana Abrašija i političkog subjekta LDK i da je u skladu sa njihovim osnovnim pravima i slobodama garantovanim članovima 45. i 54. Ustava.

Presuda

KO 171/18

Podnosilac

Ombudsman

Zahtev za ocenu ustavnosti članova 2, 3 (stav 1, podstavovi 2, 3 i 4), 4 (stav 1), 6, 7 (stav 1, podstavovi 2, 3 i 4), 11 (stav 3), 18, 19 (stavovi 5, 6, 7 i 8), 20 (stav 5), 21, 22, 23, 24 i 25 (stavovi 2 i 3) Zakona br. 06/L-048 o Nezavisnom nadzornom odboru civilne službe Kosova

Zahtev je podneo Ombudsman u svojstvu ovlašćene strane na osnovu podstava 1 stava 2 člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava. Podnosilac zahteva je tražio od Ustavnog suda ocenu ustavnosti određenih odredaba Zakona br. 06/L-048 o Nezavisnom nadzornom odboru civilne službe Kosova (u daljem tekstu: Osporeni zakon), a takođe tražio je i uvođenje privremene mere. U svom zahtevu upućenom Ustavnom sudu, podnosilac je naveo da Osporeni zakon nije u saglasnosti sa članom 132. [Uloga i nadležnosti Ombudsmana] i Poglavljem VI [Vlada Republike Kosovo] Ustava.

Glavni navodi podnosioca zahteva su se odnosili na: (i) prekoračenje uskog delokruga Odbora, utvrđenog u Poglavlju VI Ustava; (ii) kršenje ustavne nezavisnosti Ombudsmana i drugih nezavisnih ustavnih institucija, i (iii) dodelu imuniteta članovima Odbora. Sud je utvrdio da zahtev ispunjava uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom, dalje predviđene Zakonom i navedene Poslovníkom, a u meritumu presude je adresirao svaki navod podnosioca zahteva.

Sud je ocenio i utvrdio sledeće: Prvo, što se tiče navoda podnosioca zahteva o tome da je prekoračen uski delokrug Odbora, Sud je utvrdio da izraz "civilna služba" prema čitanju i tumačenju člana 101. Ustava mora biti shvaćen u njegovom kontekstu i cilju koji je imao izrađivač, a koji je iskazan u članu 1. Zakona o civilnoj službi, čime se otklanja mogućnost pogrešnog tumačenja ili tehničke interpretacije navedene norme. Shodno tome, Sud je utvrdio da je član 2. osporenog zakona u saglasnosti sa članom 101. [Civilna služba] stavom 1 i 2 Ustava.

Drugo, što se tiče drugog seta navoda, Sud je prvobitno, podsećajući i na svoju sudsku praksu u kojoj je razvio načela koja se odnose na nezavisnost nezavisnih ustavnih institucija, naglasio da se ove poslednje spomenute ne oslobađaju obaveze da u pravnim propisima ili aktima regulišu

specifičnosti u vezi sa radnim odnosom koje se razlikuju od opštih normi propisanih drugim zakonima, uključujući i Osporeni zakon; i da im se prilikom primene Osporenog zakona mora priznati njihova funkcija, između ostalog, u donošenju i primeni njihovih internih propisa radi zaštite njihove nezavisnosti utvrđene Ustavom i posebnim zakonima u meri koja je potrebna da se zaštiti njihova nezavisnost.

Što se pak tiče ocene ustavnosti odredaba Osporenog zakona koje se odnose na druge javne institucije, Sud je zaključio da član 4. (stav 1) u vezi sa članom 3 (stav 1.1), koji uređuje status Odbora, nisu u saglasnosti sa Ustavom jer je Sud ocenio da se Odbor ne može kategorisati statusom nezavisne ustavne institucije u skladu sa Poglavljem XII Ustava. Što se tiče ocene ustavnosti člana 6. (stav 1.2) i člana 19. (podstavovi 5, 6, 7 i 8) Osporenog zakona, koji uređuju nadzor nad izborom civilnih službenika za položaje višeg rukovodećeg nivoa od strane Odbora, Sud je utvrdio da isti nisu u saglasnosti sa Ustavom. Sud je smatrao da nejednako tretiranje civilnih službenika u odnosu na nadležnost Odbora za nadzor nad izborom civilnih službenika, utvrđena ovim odredbama Osporenog zakona, nije u saglasnosti sa ustavnim pravom na jednakost pred zakonom.

Sud je utvrdio da su sledeće odredbe Osporenog zakona, konkretno, član 2. o delokrugu; član 3 (stav 1.2, 1.3, 1.4) o definicijama "civilni službenik", "civilni službenik višeg rukovodećeg nivoa", "civilni službenik rukovodećeg nivoa"; član 7 (stav 1, podstavovi 2, 3 i 4) o nadležnostima Odbora; član 11. stav 3 o imunitetima; član 18. o načinima odlučivanja o žalbama; član 20 (stav 5) o sprovođenju preporuka Odbora; član 21. o odlukama Odbora; član 22. o pokretanju upravnog spora; član 23. o procedurama u slučaju neizvršenja odluke Odbora; član 24. o administrativnim sankcijama; i član 25 (stavovi 2 i 3) koji se odnosi na saradnju institucija Osporenog zakona, u saglasnosti sa Ustavom.

Treće, Sud je uzimajući u obzir ograničeni imunitet koji se Osporenim zakonom garantuje članovima Odbora, ocenio da je korišćena mera proporcionalna i utvrdio da je član 11. stav 3 Osporenog zakona u saglasnosti sa pravom na pristup sudu, kao sastavnim delom prava na pravično i nepristrasno suđenje, zagarantovanog članom 31. Ustava i članom 6. EKLJP.

Na kraju, što se tiče uvođenja privremene mere, Sud je smatrao da razmatranje nije potrebno jer je odlučeno o meritumu slučaja.

Presuda

KO 43/19

Podnosilac

Albulena Haxhiu, Driton Selmanaj i trideset drugih poslanika Skupštine Republike Kosovo

Zahtev za ocenu ustavnosti Zakona br. 06/L-145 o dužnostima, odgovornostima i nadležnostima državne delegacije Republike Kosovo u procesu dijaloga sa Srbijom

Zahtev su podnela trideset dva (32) poslanika Skupštine Republike Kosovo na osnovu člana 113. stav 5 Ustava. Predmetna stvar je ocena ustavnosti članova 1, 2, 4, 10. (stav 4 podstavovi 1 i 2) i 11. (stav 3) Zakona br. 06/L-145 o dužnostima, odgovornostima i nadležnostima državne delegacije Republike Kosovo u procesu dijaloga za Srbijom (osporeni zakon). Podnosioci zahteva su naveli da osporeni zakon, u celosti, nije u saglasnosti sa Ustavom, odnosno nije u saglasnosti sa članom 2. [Suverenitet], članom 4. [Oblik vladanja i podela vlasti], članom 7. [Vrednosti], članom 18. [Ratifikacija međunarodnih sporazuma], članom 20. [Prenošenje suverenosti], članom 65. [Nadležnosti Skupštine], članom 93. [Nadležnosti Vlade] i članom 94. [Nadležnosti premijera] Ustava.

U okviru osporenog zakona predviđeni su osnivanje državne delegacije, njen delokrug rada, a utvrđeni su i institucionalna hijerarhija i postupak donošenja odluka u procesu dijaloga sa Republikom Srbijom. Ovim Zakonom je dalje uređeno i funkcionisanje državne delegacije Republike Kosovo za dijalog sa Republikom Srbijom, a za istu je predviđena i organizaciona struktura, delatnost, kao i nadležnosti i odgovornosti državne delegacije. Podnosioci zahteva su u suštini pred Sudom imali tri glavna navoda: (i) *definisanje i promena ustavne institucionalne hijerarhije i hijerarhije odlučivanja u dijalogu sa Srbijom*; (ii) *zakonske nadležnosti državne delegacije direktno zadiru u ustavne nadležnosti izvršne i zakonodavne vlasti* i (iii) *davanje karaktera lex specialis osporenom zakonu*. Podnosioci zahteva su takođe tražili i uvođenje privremene mere.

Sud je ocenio da je zahtev podnosioca prihvatljiv na osnovu kriterijuma utvrđenih Ustavom, Zakonom o Ustavnom sudu i Poslovníkom Ustavnog suda.

Prilikom razmatranja merituma zahteva, Sud je ocenio navode podnosioca zahteva o (i) *definisanju i promeni ustavne institucionalne hijerarhije i hijerarhije odlučivanja u dijalogu sa Srbijom*, i (ii) *zakonske nadležnosti državne delegacije direktno zadiru u ustavne nadležnosti izvršne i*

zakonodavne vlasti, i našao sledeće: Sud je utvrdio da državna delegacija koja je osnovana osporenim zakonom nije predviđena Ustavom i nije predviđena unutar oblika vladanja i podele vlasti. Kao takva, državna delegacija se ne može uključiti u uzajamno dejstvo podele, kontrole i balansiranja vlasti i ne može se mešati u oblik vladanja, odnosno u strukturu podele vlasti kao što je utvrđeno članom 4. Ustava.

Sud je dalje utvrdio da prenos nadležnosti ustavnih institucija na "poseban mehanizam" uspostavljen u osporenom zakonu predstavlja mešanje u vršenje nadležnosti institucija utvrđenih Ustavom. Prenos nadležnosti na "poseban mehanizam" predstavlja mešanje u oblik vladanja, podelu vlasti, a takođe nije u skladu sa demokratskim vrednostima i vladavinom prava, utvrđenim članom 7. Ustava jer državnoj delegaciji dodeljuje funkcije koje nisu u saglasnosti sa ustavnim normama.

Sud je takođe utvrdio da je ustavnim normama izričito predviđena obaveza u vezi sa vršenjem ustavnih nadležnosti u sferi spoljne politike za nadležne institucije. Nadležnost za vođenje dijaloga sa trećom državom ne može se nižim pravnim aktom, kao što je osporeni zakon, prenositi na državnu delegaciju kao "poseban mehanizam".

Sud je dalje utvrdio da je Skupština Republike Kosovo dužna da nagleda spoljnu politiku u okviru ustavnih nadležnosti predviđenih stavom 12 člana 65. Ustava. Sud je takođe naglasio da stav 1 člana 93. Ustava utvrđuje nadležnosti Vlade u "predlaganju i sprovođenju unutrašnje i spoljne politike zemlje", kao i da stavovi 1 i 9 člana 94. utvrđuju da premijer kao čelnik Vlade "predstavlja i vodi Vladu" i "savetuje se sa predsednikom o sprovođenju spoljne politike zemlje".

Shodno tome, Sud je zaključio da je predstavljanje u sferi spoljne politike dužnost ustavnih institucija Republike Kosovo. Ova nadležnost je utvrđena Ustavom i podrazumeva, pre svega, da svaki pregovor ili druga radnja koja se odnosi na zaključivanje međunarodnih sporazuma u ime Republike Kosovo mora biti u okviru ustavnih dužnosti koje imaju institucije Republike Kosovo. Sud je takođe zaključio da se nadležnost za postizanje međunarodnih sporazuma ne može prenositi ili transferisati sa ustavnih institucija na "poseban mehanizam" kao što je predviđeno osporenim zakonom.

Sud je jednoglasno odlučio da članovi 1. (stav 1), 2, 4, 10. (stav 4 podstavovi 1 i 2), i član 11. (stav 3) Zakona br. 06/L-145 o dužnostima, odgovornostima i nadležnostima državne delegacije Republike Kosovo u procesu dijaloga sa Srbijom nisu u saglasnosti sa stavovima 1, 2, 3 i 4 člana 4. [Oblik vladanja i podela vlasti], stavom 1 člana 7. [Vrednosti], stavom 12 člana 65. [Nadležnosti Skupštine], stavom 1 člana 93. [Nadležnosti Vlade] i stavovima 1 i 9 člana 94. [Nadležnosti premijera] Ustava.

Shodno tome, s obzirom na to da suštinski članovi Zakona br. 06/L-145 o dužnostima, odgovornostima i nadležnostima državne delegacije Republike Kosovo u procesu dijaloga sa Srbijom nisu u saglasnosti sa Ustavom, Sud je utvrdio da je isti, u celini, nesaglasan sa Ustavom.

ESLJP – važne odluke (1. januar – 30. jun 2019. godine)

* **Turska nije sarađivala u slučaju ubistva, dok je Kipar učinio sve što se moglo razumno očekivati (29/01/2019)**

U presudi Velikog Veća u slučaju **Güzelyurtlu i drugi protiv Kipra i Turske** (predstavka br. 36925/07), Evropski sud za ljudska prava je sa 15 glasova za i 2 protiv utvrdio da **nije došlo do povrede člana 2 (pravo na život/istragu)** Evropske konvencije o ljudskim pravima od strane **Kipra**, i jednoglasno, da ke bilo **povrede člana 2** Konvencije **od strane Turske**.

Slučaj se odnosio na istragu ubistva trojice Kiparskih državljana koji su bili Tursko-kiparskog porekla u Kipru- u oblasti koja je bila pod kontrolom vlade tokom 2005. godine. Ubice su se vratile u "Tursku Republiku Sjeverni Kipar".

Paralelne istrage o ubistvima su bile sprovedene kako od vlasti kiparske vlade tako i od turske vlade, uključujući i "TRNC". U obema istragama je došlo do zastoja u 2008. godini. U svom slučaju pred Evropskim sudom, podnosioci, rođaci žrtava, su tvrdili da je odbijanje Turske i Kipra da sarađuju značilo da se ubice neće suočiti sa pravdom. Sud je smatrao da su obe države imale obavezu da sarađuju jedna sa drugom. Utvrđeno je da je Kipar učinio sve što se moglo razumno očekivati od njega da bi se dobila predaja/izručenje osumnjičenih iz Turske, podnoseći zahteve "Crvenog upozorenja" u Interpolu i, kada se to pokazalo neuspešnim, podnošenjem zahteva za izručenje Turskoj.

Kiparske vlasti nisu mogle biti kritikovane zbog odbijanja da podnesu sve dokaze i da prenesu postupak vlastima "TRSK" ili Turske. To bi značilo da bi se Kipar odrekao svoje krivične nadležnosti nad ubistvom počinjenim na njegovom kontrolisanom području u korist sudova nepriznatog entiteta uspostavljenog na njenoj teritoriji. Turska, s druge strane, nije uložila minimalne napore koji se zahtevaju u okolnostima slučaja. Oni su ignorisali zahteve za izručenje Kipra, vraćajući ih bez odgovora, suprotno svojoj obavezi iz člana 2, pročitane u svetlu drugih međunarodnih sporazuma, da sarađuju tako što će obavestiti državu molilju o svojoj odluci i, u slučaju odbijanja, navesti obrazloženje odbijanja.

* **UK nije uspeo da zaštiti pravo na privatnost celoživotnog aktiviste čiji su se lični podaci pojavili u bazi podataka o ekstremizmu (24/01/2019)**

U presudi Velikog Veća u slučaju **Catt protiv Ujedinjenog Kraljevstva** (predstavka br. 43514/15) Evropski sud za ljudska prava je, jednoglasno, utvrdio da je došlo do: **povrede člana 8 (Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života)** Evropske konvencije o ljudskim pravima. Predmet se odnosio na žalbu podnosioca predstavke u vezi sa prikupljanjem i zadržavanjem

njegovih ličnih podataka u policijskoj bazi podataka za „domaće ekstremiste“. Sud je posebno utvrdio da se podaci o podnosiocu predstavke odnose na njegove političke stavove i da takve informacije zahtevaju posebnu zaštitu.

Sud je takođe uzeo u obzir starosnu dob g. Catt-a, (sada on ima 94 godina), i činjenicu da nije imao istoriju ili izglede da izvrši radnje nasilja. Dok je prikupljanje informacija o njemu bilo opravdano, zadržavanje nije bilo, pogotovo zbog nedostatka posebne zaštite, kao što su vremenski rokovi. Stoga je došlo do kršenja Konvencije.

* **Primedbe dveju javnih ličnosti su povredile pravo na pretpostavku nevinosti ministra koji je bio optužen za proneveru (31/01/2019)**

U presudi Velikog Veća u slučaju **Maslarova protiv Bugarske** (predstavka br. 26966/10) Evropski sud za ljudska prava je, jednoglasno, utvrdio da je došlo do: **povrede člana 6 § 2 (pretpostavka nevinosti)** Evropske konvencije o ljudskim pravima, kao i **povrede člana 13 (pravo na delotvoran pravni lek)**. Predmet se odnosio na žalbu koju je podnela gospođa Maslarova, koja je bila ministar za rad i politiku zapošljavanja od 2005. do 2009. godine, u vezi sa nepoštovanjem njenog prava o pretpostavci nevinosti a u vezi sa primedbama pojedinih političkih i pravosudnih ličnosti, koje su prenete u štampu u vezi sa krivičnim postupkom protiv nje zbog pronevere javnih sredstava.

Sud je posebno utvrdio da su izjave koje je dao glasnogovornik kancelarije Glavnog tužioca - tokom konferencije za novinare o postupku o kojem je reč - kao i one date od člana parlamenta koji je takođe bio ad hoc zamenik Predsedavajućeg u parlamentarnoj istražnoj komisiji u vezi s troškovima prethodne vlade, prekršile su pravo gđe Maslarove na pretpostavku da je ona nevinna jer su otišle dalje od pukog prenošenja informacija. Sud je takođe zaključio da gospođa Maslarova nije imala na raspolaganju delotvoran domaći pravni lek. Sud je odbacio pritužbe na komentare pripisane premijeru i u vezi sa zahtevom za suspenziju parlamentarnog imuniteta koji je glavni tužilac poslao Narodnoj skupštini putem zvaničnih kanala, utvrdivši da su oni očigledno neosnovani.

* **Kazna zatvorom za dobro-poznatog novinara iz Italije nakon osude za klevetu je bila "očigledno nesrazmerna" (07/03/2019)**

U presudi Velikog Veća u slučaju **Sallusti protiv Italije** (predstavka br. 22350/13) Evropski sud za ljudska prava je, jednoglasno, utvrdio da je došlo do: **povrede člana 10 (sloboda izražavanja)** Evropske konvencije o ljudskim pravima. Slučaj se odnosio na novinara Alessandra Sallustia, koji je proglašen krivim za klevetu, kažnjen i osuđen na zatvorsku kaznu, od koje je deo odslužio u kućnom pritvoru. Nacionalni sudovi su ustanovili da su članci

objavljeni pod njegovom kontrolom lažno izveštavali da je 13-godišnja djevojka bila primorana da izvrši abortus od strane roditelja i sudije za starateljstvo, uprkos pojašnjenjima u štampi dan pre da je ta djevojka želela abortus.

Sud je utvrdio da je g. Sallusti narušio pravo na čast i privatnost djevojke, njenih roditelja i sudije, ali da nije bilo opravdanja da se njemu izrekne zatvorska kazna. Takva sankcija je otišla dalje od onoga što bi predstavljalo “neophodno” ograničenje slobode izražavanja za g. Sallusti.

*** Odbijanje domaćih sudova da uvedu odgovornost na Internet forum za anonimno objavljivanje komentara nije povredilo član 8 (19/03/2019)**

U presudi Velikog Veća u slučaju **Høiness protiv Norway** (predstavka br. 43624/14) Evropski sud za ljudska prava je, jednoglasno, utvrdio da: **nije bilo povrede člana 8 (pravo na poštovanje privatnog života)** Evropske konvencije o ljudskim pravima. Slučaj se odnosio na odbijanje domaćih sudova da uvedu građansku odgovornost na domaći internet forum nakon vulgarnih komentara o gospođi Høiness koja je postavljena na forum. Gospođa Høiness, poznati advokat u Norveškoj, pokrenula je građanski postupak pred Gradskim sudom u Oslu u maju 2011. protiv kompanije Hegnar Media AS i g. H., urednika koji radi za Internet portal Hegnar Online, zbog klevete. Ona je navela da je njena čast bila narušena zbog seksualnog uznemiravanja u tri anonimna komentara na forumu HegnarOnline, koji je uključen u Hegnar Media AS.

Optuženi su tvrdili da nisu bili upoznati sa komentarima i da su uklonjeni čim su oni postali svesni istih. U januaru 2012. Gradski sud je presudio u korist optuženih. Sud je smatrao da pomenuti komentari nisu predstavljali nezakonitu klevetu, jer nisu mogli da vređaju čast ili njenu reputaciju. Gospođa Høiness se žalila. Vrhovni sud je u oktobru 2013. godine presudio da zahtev gđe Høiness za nadoknadu štete ne može biti uspešan ukoliko optuženi nisu postupali s dovoljno krivnje. U tom pogledu je, između ostalog, primetio da na veb stranici postoje “dugmići za upozorenje”, na koje čitaoci mogu kliknuti kako bi reagovali na komentare. Vrhovni sud je takođe potvrdio odluku Gradskog suda o troškovima parničnog postupka i optuženicima je dosudio 183.380 norveških kruna (približno 20.050 evra). Gospođa Høiness je uložila žalbu, ali je odbijen zahtev za žalbu Vrhovnom sudu.

ESLJP je posebno utvrdio da su nacionalni sudovi postupali u skladu sa svojim diskrecionim pravom (“margina priznanja”) kada su nastojali da uspostave ravnotežu između prava gospođe Høiness prema članu 8 i suprotstavljenog prava na slobodu izražavanja na osnovu člana 10 portala i domaćina debate na forumima. Štaviše, presude domaćih sudova o troškovima parničnog postupka koje su dodeljene optuženicima nisu kao takve prekršile član 8.

*** Sud kaže da Rusija mora platiti do 15. 000 evra Gruzijcima čija su prava povređena zbog proterivanja iz 2006. godine (26/03/2019)**

U presudi Velikog Veća u slučaju **Berdzenishvili i drugi protiv Rusije** (predstavka br. 14594/07 i šest drugih) Evropski sud za ljudska prava je, jednoglasno, utvrdio da Rusija mora da plati sume u rasponu od 2,000 evra (EUR) do 15,000 evra za građane Gruzije koji su bili podvrgnuti administrativnoj praksi hapšenja, pritvaranja i proterivanja u oktobru 2006. godine.

Podnosioci predstavke su se žalili da su bili među Gruzijcima koji su uhapšeni i proterani iz Rusije u jesen 2006. godine, incidenti koji su naterali gruzijsku vladu da podnese tužbu protiv ruske vlade. U svojoj glavnoj presudi, Sud je utvrdio da je većina od 19 podnosilaca predstavke u predmetu pretrpela povrede svojih prava prema raznim članovima Evropske konvencije o ljudskim pravima. To je odložilo odluku o pravičnoj naknadi do donošenja rešenja o istom pitanju od strane Velikog veća u predmetu Gruzija protiv Rusije (I) u vezi sa velikim brojem drugih gruzijskih podnosilaca prijava. Veliko veće je donelo odluku o pravičnoj naknadi u januaru 2019. godine. Isto je dodijelilo 10 miliona evra za podelu između žrtava u tom predmetu i utvrđivanje načela raspodele tog iznosa. Veće je primenilo iste principe i u ovom predmetu.

U slučaju Berdzenishvili i drugi, Veće Suda je 2016. godine utvrdilo povrede člana 4 Protokola br. 4 (zabrana kolektivnog proterivanja stranaca) u odnosu na 14 podnosilaca zahteva. Takođe je utvrdilo da je 13 podnosilaca predstavke pretrpelo povrede člana 5, stavove 1 i 4 (pravo na slobodu i bezbednost/pravo da sud brzo odluči o zakonitosti pritvora); člana 3 (zabrana nečovečnog i ponižavajućeg postupanja); i člana 13 (pravo na delotvoran pravni lek) a u vezi sa članom 3.

*** Neodgovarajuća procena naloga za proterivanje protiv Kosovskog državljanina je bila u suprotnosti sa Konvencijom (09/04/2019)**

U presudi Velikog Veća u slučaju **I.M. protiv Švajcarske** (predstavka br. 23887/16) Evropski sud za ljudska prava je, jednoglasno, utvrdio da bi došlo **do povrede člana 8 (pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života)** Evropske konvencije o ljudskim pravima da je I.M. bio proteran na Kosovo. Slučaj se ticao odbijanja švajcarskih vlasti da obnove dozvolu boravka IM (kosovskom državljaninu koji je živio u Švajcarskoj od 1993. godine) i naredbu kojom se izbacuje sa švajcarske teritorije, nakon što je osuđen za silovanje počinjeno 2003. godine. I.M. čija je invalidnost procenjena na 80%, trenutno živi u Švajcarskoj sa svojom odraslom decom, od koje je zavisao.

Sud je posebno utvrdio da Savezni upravni sud, kada je presuđivao u 2015. godini, tj. više od 12 godina

nakon što je podnosilac predstavke počinio krivično delo, nije uzeo u obzir promenu u ponašanju podnosioca prijave niti je procenio uticaj velikog pogoršanja u njegovom zdravstvenom stanju na rizik od ponovnog izvršenja dela. Savezni upravni sud takođe nije uzeo u obzir snagu socijalnih, kulturnih i porodičnih veza podnosioca zahteva sa zemljom domaćinom (Švajcarskom) i državom odredišta (Kosovo), niti je sproveo dovoljno detaljnu analizu uticaja zavisnosti I.M. na njegovu odraslu decu. Domaće vlasti su stoga sprovele površnu proveru proporcionalnosti naloga za proterivanje i nisu uspjeli da uverljivo pokažu da je to proporcionalno legitimnim ciljevima koji se žele postići (sprečavanje nereda ili kriminala) i neophodno u demokratskom društvu.

*** Odbijanje da se zatvoreniku koji je osuđen za teroristička krivična dela dozvoli da otputuje na sahranu njenog oca nije prekršilo Konvenciju (11/04/2019)**

U presudi Velikog Veća u slučaju Guimon protiv Francuske (*predstavka br. 48798/14*) Evropski sud za ljudska prava je, jednoglasno, utvrdio da: **nije bilo povreda člana 8 (pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života)** Evropske konvencije o ljudskim pravima. Slučaj se odnosio na odbijanje da se podnosiocu predstavke, koja je bila u zatvoru u Rennesu zbog terorističkih dela, dozvoli da ode na pogreb u Baionneu kako bi odala poslednju počast svom pokojnom ocu.

Sud je konstatovao da su vlasti odbacile zahtev na osnovu, prvo, krivičnog profila podnosioca predstavke - ona je služila nekoliko zatvorskih kazni za teroristička krivična dela i nastavila da potvrđuje svoje članstvo u ETA - i, drugo, zato što je bilo nemoguće organizovati pojačanu sigurnosnu pratnju unutar navedenog vremena.

Sud je utvrdio da tužena država nije prekoračila granicu slobodne procene koja joj je data u ovoj oblasti i da odbijanje da se odobri zahtev podnosioca predstavke nije bilo nesrazmerno i da je ostvarivalo legitimne ciljeve.

*** Odluka o supenziji plenarne sednice Parlamenta Katalonske autonomne zajednice je bila u skladu sa Konvencijom (28/05/2019)**

U svojoj odluci u predmetu **Forcadell i drugi protiv Španije** (*predstavka br. 75147/17*) Evropski sud za ljudska prava je, jednoglasno, proglasio **predstavku neprihvatljivom**. Slučaj se odnosio na odluku Ustavnog suda Španije o supenziji plenarne sednice Parlamenta Katalonije zakazane za 9. oktobar 2017. godine. Dana 1. oktobra 2017. godine održan je neovlašćeni referendum o odluci o odvajanju Katalonije od španske teritorije. Dve parlamentarne grupe (koje predstavljaju 56,3% svih mandata u Parlamentu) su 4. oktobra 2017. zatražile od Biroa Skupštine Katalonije da sazove plenarnu sednicu

Parlamenta, tokom koje je predsednik Vlade Katalonije trebao proceniti rezultate 1. oktobarskog referenduma i efekte tih rezultata, shodno članu 4 Zakona br. 19/2017 o "referendumu o samoodređenju". Biro je odobrio zahtev, a sastanak je bio zakazan za 10:00 sati, 9. oktobra.

Tri druge parlamentarne grupe (koje predstavljaju 43,7% mandata) osporile su sazivanje te sednice na osnovu toga što bi ona prekršila Pravila Parlamenta Katalonije. Šesnaest socijalističkih poslanika podnelo je Ustavnom sudu zahtev za donošenje privremene mere kojom bi se obustavlja plenarna sednica. Ustavni sud je proglasio prijavu prihvatljivom i naložio privremenu suspenziju plenarne sednice.

U svojoj odluci, Evropski sud za ljudska prava je smatrao da bi se mešanje u pravo podnosioca predstavke na slobodu okupljanja moglo razumno smatrati ispunjenjem "hitne društvene potrebe". Suspenzija plenarne sednice Parlamenta Autonomne Zajednice Katalonije bila je "neophodna u demokratskom društvu", posebno u interesu javne sigurnosti, za sprečavanje nereda i za zaštitu prava i sloboda drugih, u smislu člana 11 stav 2 Konvencije. Štaviše, Sud je primetio da je odluka Biroa Skupštine da se sazove plenarna sednica uključivala očiglednu povredu odluka koje je prethodno doneo Ustavni sud, u cilju zaštite ustavnog poretka.

*** Sudovi nisu procenili dokaze o navodnom saradniku sa službama bezbednosti bivšeg komunističkog režima (06/06/2019)**

Slučaj **Bileski protiv Severne Makedonije** (*predstavka br. 78392/14*) se odnosio na postupke koji su protiv njega pokrenuti zbog navodne saradnje sa službama bezbednosti bivšeg komunističkog režima. Komisija za verifikaciju činjenica Severne Makedonije je 2012. godine utvrdila da je g. Bileski bio "operativna veza" sa bivšim službama sigurnosti u zamenu za napredovanje, da je njegova saradnja bila svesna i da je nanela štetu drugima. Odluka se zasnivala posebno na beleškama jednog od njegovih navodnih rukovodioca. U postupku pred upravnim sudovima, on je osporio kako nalaze Komisije tako i autentičnost dokumenata. On je zatražio da sudovi saslušaju usmeni iskaz rukovodioca i stručnjaka, odnosno univerzitetskog profesora i bivšeg obaveštajnog službenika.

Upravni sudovi odbacili su njegove zahteve bez ispitivanja predloženih svedoka. Niži upravni sud je 2013. godine utvrdio da podnosilac predstavke "nije dostavio nikakve dokaze koji bi mogli dovesti do različitih činjenica". U 2014. godini, Viši upravni sud je potvrdio tu odluku, smatrajući da je navodna saradnja bila u skladu sa zakonskim kvalifikacionim uslovima i da se „izveštaji koje sastavljaju rukovodioci trebaju smatrati činjenicama“. Oslanjajući se posebno na član 6 stav 1 (pravo na pravično suđenje/saslušanje) Konvencije, g. Bileski se žalio da mu nije pružena mogućnost da efikasno iznese svoj slučaj. Posebno, sudovi nisu ocenili nijedan dokaz koji je predložio,

odbijajući ispitati svedoke ili održati usmenu raspravu, uprkos ponovljenim zahtevima; niti su dali dovoljno razloga za svoje odluke. Takođe je dobio ograničen pristup bazama podataka službi bezbednosti. Sud je utvrdio **povredu člana 6. stav 1. (pravo na pravično suđenje)** zbog sveukupne nepravčnosti postupka lustracije i dosudio mu 2.400 evra (na ime nematerijalne štete) i 300 evra (na ime troškova i izdataka).

*** Ekstradicija pet školskih nastavnika u Tursku zbog navodnih veza sa pokretom Gülen je bilo kršenje Konvencije (11/06/2019)**

U presudi Velikog Veća u slučaju **Ozdil i drugi protiv Republike Moldavije** (predstavka br. 42305/18) Evropski sud za ljudska prava je, jednoglasno, utvrdio da je došlo do: **povrede člana 5 stav 1 (pravo na slobodu i bezbednost)** Evropske konvencije o ljudskim pravima, i **povrede člana 8 (pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života)**. Dalje, proglasio je žalbu na osnovu člana 6 stav 1 (**pravo na pravično suđenje**) neprihvatljivom. Slučaj se odnosio na prikriveno izručenje pet turskih državljana koje su turske vlasti tražile za navodne veze s pokretom FethullahGülen.

Sud je posebno utvrdio da je hapšenje podnosilaca predstavke i njihovo izručenje Turskoj predstavljalo ekstra-pravni transfer sa teritorije tužene države u Tursku koji je zaobišao sve garancije koje su podnosiocima predstavke pružene domaćim i međunarodnim pravom.

*** Nedoizvoljavajući korišćenje kompjutera i pristupa internet za dva zatvorenika, turske vlasti su prekršile pravo Konvencije na obrazlovanje (18/06/2019)**

U presudi Veća u slučaju **Mehmet Reşit Arslan i Orhan Bingöl protiv Turske** (predstavka br. 47121/06) Evropski sud za ljudska prava je, jednoglasno, utvrdio da je došlo do: **povrede člana 2 Protokola br. 1 (pravo na obrazovanje)** Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Predmet se odnosio na pravo na obrazovanje dvojice osuđenih zatvorenika. Nakon što su osuđeni na doživotnu kaznu zatvora oni su želeli da nastave svoje visoko-obrazovne studije, koje su prekinute osuđujućom presudom, podnosioci predstavke su zatražili od zatvorskih vlasti da im dozvole da koriste računar i pristup internetu.

Njihovi zahtevi su odbijeni. Žalili su se sudovima, ali su bili neuspešni. Nakon što je ispitao okolnosti, Sud je utvrdio da domaći sudovi nisu uspeli odmeriti interese podnosilaca zahteva s jedne strane i imperativ javnog reda s druge strane.

(Za više detalja posetite sajt Evropskog suda za ljudska prava: www.echr.coe.int)

INFORMACIJE O USTAVNOM SUDU

Zgrada Ustavnog suda:

Ustavni sud Republike Kosovo, od svoje funkcionalizacije 2009. godine je smešten u zgradi bivšeg Zaštitnog korpusa Kosova ZKK, koja se nalazi u centru Prištine, u Gradić Pejtonu. Ova lokacija Suda, u centru glavnog grada, je simbol jednakog pristupa na ustavnu pravdu svih građana i drugih ovlašćenih stranki. Ova zgrada se tokom godina prilagođavala potrebama i prirodi rada Ustavnog suda. Ovo je urađeno uz pomoć donatora. Konkretno, sudnica je finansirana od strane Ustavnog suda Republike Turske 2010. godine, osnivanje biblioteke Suda je u potpunosti projekat GIZ za pravnu reformu, a dodatne kancelarije-kontejneri su donacija Ustavnog suda Republike Turske 2011. godine.

Zgrada Suda ima korisnu prostoriju za rad od 784 m² u kojoj rade 65 radnika.

ADRESA

Ulica: "Perandori Justinian", nr. 44, 10 000 - Priština

Tel: +383 (0)38 60 61 62

Mob: +383 (0)45 200 595; +383 (0)45 200 576

Fax: +383 (0)38 60 61 70

E-mail: gjkata.kushtetuese@gjk-ks.org

Veb: www.gjk-ks.org